

**A mezőgazdasági vállalkozások számának és tevékenységének vizsgálata a
Szigetköz (agglomerációs) településein**

HORVÁTH ESZTER
Széchenyi István Egyetem
Kautz Gyula Gazdaságtudományi Kar
Gazdasági Elemzések Tanszék

ÖSSZEFOGLALÁS

A mezőgazdaság térvesztése, termelő szerepének csökkenése a szolgáltató szerep javára, a fenntartható mezőgazdaság érvényre juttatása napjaink alapvető problémái és kérdései közé tartoznak. A vázolt problémák megoldása közben ügyelni kell az agrárium multifunkcionális jellegének megőrzésére és hasznosítására a vidékfejlesztésben, a foglalkoztatásban, a tájra jellemző helyi termékek előállításának támogatásában és hangsúlyozásában. Mindezen kérdések hatványozottan jelentkeznek a városkörnyéki térségek mezőgazdaságában, az agglomerációk agráriumában az emelkedő lakosságszámmal, a kitelepülők növekvő otthoni terméseihez a mezőgazdasági tevékenység degradálásának, ugyanakkor az ott letelepültek tudatos élelmiszer vásárlási és fogyasztási szokásainak, a hétköznapi délutáni vagy hétvégi szolgáltatások, stb. igénybevételének köszönhetően.

Tanulmányomban az agglomerációs mezőgazdaság hazai vizsgálatának kezdő lépésére vállalkoztam a győri agglomeráció szigetközi településeinek mezőgazdaságára vonatkozó adatainak áttekintésével és összehasonlításával az agglomerációtól távolabb eső településekével. Elsőként a térségben regisztrált társas vállalkozások számával és tevékenységi körének vizsgálatával foglalkoztam. Arra kerestem a választ, hogy a térségi adottságok, gazdasági-társadalmi folyamatok hogyan alakítják a tájegység településeinek mezőgazdaságát, ezen belül is az agrárvállalkozások számát, tevékenységi körét. Feltételeztem, hogy a mezőgazdasági hagyományoknak, a gazdasági folyamatoknak, Győr befolyásoló hatásának jelentős szerepe van a számok alakulásában. Feltételezésem csak részben igazolódott, mert (egyelőre) nincs

szignifikáns különbség a mezőgazdasági vállalkozások számában az agglomerációs és az agglomerációhoz nem tartozó települések között.

Tevékenységüket értékelve azonban lényeges eltéréseket tapasztalhatunk. Az agglomerációhoz nem tartozó településen nagyobb számban találkozhatunk gazdasági állattal, színesebb az előállított mezőgazdasági termékek köre, megjelennek a közösség által támogatott mezőgazdaság formái is. A győri agglomeráció településein ugyanakkor a mezőgazdasági szolgáltatások (lovasszolgálat, horgászat) előtérbe kerülése mutatható ki a szántóföldi növénytermesztés dominanciája mellett.

Véleményem szerint a téma terület összetettsége, szerteágazó hatása a jövőben ráirányíthatja a figyelmet az agglomerációkban elhelyezkedő települések mezőgazdaságában érvényesülő tendenciák szélesebb körű vizsgálatára.

Kulcsszavak: GYIK, győri agglomeráció, mezőgazdasági vállalkozások, agglomerációs mezőgazdaság, Szigetköz

BEVEZETÉS ÉS IRODALMI ÁTTEKINTÉS

Győr és térsége gazdasági súlyát vizsgáló tanulmányok szerint Győr és vonzáskörzete Magyarország egyik legfejlettebb és legerősebb gazdasági pólusának tekinthető. 2010-ben a Győri Járműipari Körzet (GYIK) a megyei GDP 68,1%-ának megfelelő hozzáadott értéket generált. Ennek 88,7%-a, a megyei érték 60,4%-a Győrben termelődött (Dusek *et. al.* 2015).

A térség gazdaságára a legjelentősebb hatást a Győrött megtelepedett AUDI gyárkomplexum és az arra épült ipari és kiszolgáló bázis gyakorolja, melynek hatására Győr és térségének infrastruktúrája, ezáltal az agrárium által előállított termékekre fizetőképes kereslettel jelentkező népessége ugrásszerűen növekedett.

A területi gazdaság legfontosabb mutatói (társadalmi, gazdasági, földrajzi stb.) szerint a megye nem tekinthető homogénnek. Alapvetően Győr-Moson-Sopron megye egy gazdaságilag fejlett, dinamikus növekvő megye, ugyanakkor az eltérő fejlettség és dinamika következtében, illetve a tradicionális és újonnan kialakuló gazdasági kapcsolatrendszerek által lehatárolt gazdasági dimenzióban nem beszélhetünk egységes megyei gazdasági térségről (Győr-Moson-Sopron megye *Területfejlesztési Konceptiója*, 2013). Ezt támasztja alá Dusek és szerzőtársainak megállapítási is miszerint a GYIK-et

sem kezeljük egyetlen homogén egységként, ezen belül két részterületet különböztetünk meg: Győrt és a város vonzáskörzetét (*Dusek et. al. 2015*).

Az Európai Unió legtöbb tagországára is igaz, hogy jelentős fejlettségbeli különbségek vannak az országhatárokon belül. Jelentős fejlettségbeli eltérést mutatnak a városi, illetve a vidéki területek. A területi egyenlőtlenségek kialakulásának legfőbb oka, hogy a gazdasági-társadalmi folyamatok térben és időben szüntelenül újraprendeződnek, és e tényezők a világ globalizálódásával csak tovább fokozódnak. Ebben a sokváltozós viszonyrendszerben az újabb és újabb fejlesztési stratégiák kidolgozását elsősorban a régiókon belüli lehetőségekre, az endogén potenciálok kiaknázására, a saját erők megújítására és fejlesztésére kell alapozni az adott térségekben (*Káposzta, 2014.*).

Ezt támasztja alá *Szörényiné (2015)* is, aki összefoglalóan megállapítja, hogy az 1990-es évektől a vidéki gazdaság mélyreható változásokon ment keresztül Nyugat-Európában. A posztproduktivisták átmenet megváltoztatta a vidéket is. A mezőgazdaság szerepe lecsökkent, ugyanakkor a rurális terek újfajta hasznosítását hozó új funkciók jelentek meg.

A vizsgált települések közül 13 (Mecsér, Ásványráró, Hédervár, Darnózseli, Lipót, Kimle, Dunaremete, Püski, Kisbodak, Halászi, Máriakálnok, Dunasziget, Dunakiliti) a Mosonmagyaróvári járáshoz (Felső- Szigetköz), 9 község (Győrújfalú, Kisbajcs, Győrzámoly, Vámoszabadi, Győrladamér, Nagyabajcs, Dunaszeg, Vének, Dunaszentpál) pedig a Győri járáshoz (Alsó- Szigetköz) tartozik. Röviden az alábbiakban tekintetem át a két járás fontosabb jellemzőit. (*1. táblázat*)

1.táblázat A győri és mosonmagyaróvári járás néhány jellemző adata
Table 1 Attributes of township of Győr and Mosonmagyaróvár

Járás	Népesség (fő)	Lakásállomány (db)	Egy adófizetőre jutó személyi jövedelemadó alapot képező jövedelem, ezer Ft	Regisztrált vállalkozások száma (db) ezer lakosra	Ebből: társas vállalkozások száma (db) ezer lakosra
Győri járás	188162	78 749	2 020	164	62
Mosonmagyaróvári járás	73135	28 155	1 712	129	41

Forrás: Magyarország településhálózata. Agglomerációk településegységek. (2014) KSH Kiadvány

A győri agglomerációhoz 67 település tartozik. A vizsgált Alsó-szigetközi települések közül mindegyik a győri agglomeráció része (sőt a legújabb kimutatások Hédervárig igazolták az agglomerációs vonzást).

A térség agráriumának vizsgálatakor szem előtt kell tartani, hogy az ilyen típusú településekre – a központ kivételével – jellemző a népességszám gyarapodása, ennek következményeként a felgyorsuló lakásépítési tevékenység. Az agglomerációs térségek települési szerkezetének kialakulását döntő mértékben a hálózati infrastruktúra-rendszerek kiépítettsége, felgyorsuló fejlődése és a természetföldrajzi adottságok határozzák meg. *A mezőgazdasági hasznosítású területeket egyre növekvő mértékben veszik igénybe más jellegű hasznosítási céljaira (zöldmezős beruházások, lakásépítés céljaira, vonalas infrastruktúra-rendszerek, nagy bevásárlóközpontok elhelyezésére stb.) (Tóth, 2014.).*

A térség mezőgazdaságának megismeréséhez fontos felvázolni, hogy Szigetközt a termőhelyi adottságok tekintetében, a Duna folyásának megfelelően három körzetre oszthatjuk:

1. Felső-Szigetköz (Rajkától - Cikolasziget - Halászi vonaláig) termőhelyi adottságai (sok a vékony fedőrétegű talaj, kavicsban és általában mélyen a talajvíz) a térségi átlagnál kevésbé rosszabbak. Kimagasló termelési eredményt adó területe nem volt, jó, jó-közepes eredményű területe több is van (mélyebb fekvésű területek).

2. Középső-Szigetköz (Cikolasziget - Halászi vonalától Ásványráróig) adottságai általában a térségi (Szigetköz) átlaghoz közelállóak, vagy kissé jobbakk (több vékony fedőrétegű talaja van; a Dunához közelebbi részein mélyebb fekvésű, magasabb talajvízű területek vannak). Minden évben kimagasló termelési eredményt adó területe több van.

3. Alsó-Szigetköz (Ásványrárótól Vénekig) termőhelyi adottságai a szigetközi átlagnál jobbakk (sok a mélyebb fekvésű, magasabb vízállású területe). Kimagasló termelési eredményt adó területe sok van. A Szigetköz hagyományos zöldségtermő területei jórészt itt találhatóak még még napjainkban is (*Szabó, 2005*).

A térség mezőgazdaságára jellemző:

- állatállomány, gazdaságok számának csökkenése,
- korszerűtlen technika, technológia,
- a kibocsátott állati termékek számának csökkenése,
- vertikális termékpálya hiányosságai,
- a szigetközi természet adta gyepgazdálkodás lehetőségeinek kihasználatlansága,
- gazdálkodók termelési motiváltságának hiánya (*Horváth, 2008*).

Dunaszentpál Településfejlesztési koncepciója (2014) további – nem csak a mezőgazdaságot érintő - veszélyekre hívja fel a figyelmünket: a mezőgazdasági szektor visszaszorulóban van, ennek következtében az agrártermeléstől mindinkább elszakadó lakosság kapcsolata megszűnik a falu közvetlen környezetével. A falvak tovább uniformizálódnak, vidéki karakterük végleg megszűnik, ezáltal az ökoturizmus számára kevésbé vonzó célpontok lesznek. A térség mindinkább az átmenő idegenforgalom közlekedési folyosójává válik, amelyből csak a környezetterhelés csapódik le a településeken. *A lakosság nagy része ingázik nagyrészt Győr és az otthona között, ennek hatására a község „alvó faluvá” válik.*

Az agglomerációs települések mezőgazdaságának vizsgálatánál azok vidékfejlesztésben betölthető, betöltendő szerepére különös és átstrukturált szemlélettel kell tekintenünk, hisz a vidék több mint az élelmiszeralapanyag-ellátás színhelye → új tulajdonságok és dimenziók (pl. rekreáció, biológiai sokszínűség, lakóhely funkció, környezetvédelem, stb.) helyszíne, illetve helyszínévé válik. Mindezek egyértelmű versenyelőnyök a nem-

vidéki területekkel szemben. Már észlelik, sőt mérik, hogy hamarosan az emberekben felébredő természethiány kielégítésének lesz igazi piaca. Mindez az alábbi tényezőkkel igazolható:

- a térhasználat újfajta módjai fedezhetők fel (pl. turizmus, rekreáció, környezetmegőrzés, stb.),
- erősödik a szolgáltatások, az ipar és a technológia terjedése,
- miközben a vidéki területek egyre inkább differenciálódnak (*Horváth, 2017*).

A földhasználat funkcióváltásának két jellegzetes formáját azonosíthatjuk város környéki településeken: a lakó funkciót és a szolgáltató funkciót. Mindkét funkció a városi fogyasztás felerősödéséhez köthető. A földhasználat fő funkciójává a nem termelő funkció vált, párhuzamosan a mezőgazdaság térvesztésével. A város környéki vidék térbeli átalakulása, a földhasználat funkcióváltása alátámasztja a poszt-reaktívista vidék kialakulásának tézisé, melynek lényege, hogy az agrártermelés térvesztésének következményeként a vidék fő funkciójává a termeléssel szemben a fogyasztás válik (*Andersson, 2005*). Az érintett települések, a város környéki vidéki lokalitások pedig alapvetően nyitottak az új igények kiszolgálására, a funkcióváltásra, mert az alapvető termelési formák megváltozása, az agrártermelés térvesztése miatt új megélhetési forrásokra van szükségük (*Csurgó, 2011*).

A mezőgazdasági vállalkozások tevékenységét vizsgálva felrajzolhatók a térségben a „Thünen-körökhöz” hasonló mezőgazdasági zónák. Az eredeti elmélet szerint a földjáradék a megművelt föld minőségétől és a piactól való távolságtól függ. A földjáradék annál nagyobb, minél kedvezőbb a föld piachoz viszonyított helyzete, vagyis minél közelebb van a piachoz. A piactól való távolság dönti el, hogy mit és milyen intenzitással érdemes termelni. A piachoz közel értékükhöz képest nagy súlyú/térfogatú terményeket is lehet termelni, de tőle távol csak olyanokat, melyek értéküknél fogva nagyobb termelési (szállítási) költséget is elbírnak.

A városok körül működő mezőgazdasági vállalkozások tevékenységének struktúráldásához Thünen telephelyelméleti kutatásai nyújthatnak kiindulási alapot (*Dusek, 2013*).

Thünen a maga korában gazdasági tevékenységek térbeliségét elemezte, egyszerűsített térbeli modellje alapján arra kereste a választ, hogy az egyes mezőgazdasági kultúrák

termelése hol helyezkedik el a város, a piac körül. A korabeli termelési viszonyok alapján a termelési zónák elhelyezkedését és sorrendjét a termékegység árának és termelési költségének különbsége, illetve a szállítási költségek (a távolság) függvényében határozta meg. Ezek alapján a következő termelési övezeteket határozta meg a várostól való távolodás sorrendjében:

1. tejtermékek, kertészet,
2. erdőgazdaság (tűzifa és építőanyag),
3. intenzív növénytermesztés,
4. állattartás, dohánytermesztés, pálinkafőzés,
5. vadászat (*Dusek, 2013*).

Véleményem szerint a mezőgazdaság jellemzői, a társadalmi-gazdasági hatások következtében a *modell aktualizálásra* szorul, amely során napjainkban a fentiekén túl más tényezőket kell (inkább) figyelembe venni, mint például:

- vállalkozók motivációit, a gazdaság térbeli működését;
- azt, hogy a városi központtól távolodva előbb az ipari üzemek, azután a lakóövezetek és legkívül a mezőgazdasági térségek helyezkednek el;
- azt, hogy a telepítéseknél a magasan képzett, kreatív munkaerő, a települések szolgáltatásai (agglomerációk, szuburbán térségek) és a környezet állapota felértékelődnek, komplex, egymástól kölcsönösen függő telepítési döntések születnek;
- fogyasztói igényeket, szokásokat, trendeket;
- azt, hogy a mérhető (számszerűsíthető) gazdasági tényezők köre fokozatosan kibővült és a nem mérhető sajátosságok is előtérbe kerültek, stb.

Továbbá, ahogy *Szörényiné (2015)* is kifejti, Európa sok vidéki térségét sújtja a mezőgazdaság szerepének a csökkenése, az elöregedés problémája, a fejlesztés és a megőrzés közötti konfliktus, a magasan képzett munkaképes népesség elvándorlása, az alacsony képzettségűek bevándorlása. Véleménye szerint ezekre a kihívásokra a rurális gazdaság modernizálásához szükséges hajtóerők működésbe hozásával kell felelni. (2. táblázat)

2.táblázat A hagyományos és modern vidéki gazdaság jellemzői

Table 2 Attributes of traditional and modern rural economy

A hagyományos és a modern vidéki gazdaság jellemzői	
A legtöbb foglalkoztatott a szolgáltatási és az ipari szektorban dolgozik.	Szolgáltatási szektor a meghatározó.
Gyenge szakértelem, öregedő munkaerő.	A munkaerőnek magas a képzettségi szintje.
Az innováció szintje alacsony, ezt a K+F-tevékenységgel mérik.	Az innováció húzóerőt jelent.
Alacsony termelékenység, kivéve a mezőgazdasági szektort.	A termelékenység minden szektorban húzóerő.
Elmaradott IKT-tudás és alacsony szintű internetkapcsolat.	Hálózati működés a gazdaságban: internet, telekommunikáció (IKT).
A legtöbb kis- és középvállalat kis potenciálú.	A legtöbb munkahelyet a kis és középvállalatok teremtik, képzett munkaerőt igényelnek.

Forrás: Szörényiné (2015)

ANYAG ÉS MÓDSZER

A vizsgálatokhoz a www.hbi.hu és a www.bisnode.hu oldalak adatbázisát használtam fel, amely segítségével kigyűjtöttem a szigetközi településeken működő társas vállalkozásokat. Ezt követően TEÁOR szám alapján kiválogattam a mezőgazdasági tevékenységet végző vállalkozásokat. A Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat ágazati elnevezésen és tevékenységen túlmenően a vizsgálatba bevontam a mezőgazdasággal és élelmiszer előállításával kapcsolatos tevékenységet folytató vállalkozásokat is, így a vizsgált vállalkozások körébe a feldolgozóipar, és a szakmai, tudományos, műszaki tevékenységet végző vállalkozások is beletartoznak. A továbbiakban csak mezőgazdasági vállalkozások néven szerepelnek a vizsgált vállalkozások.

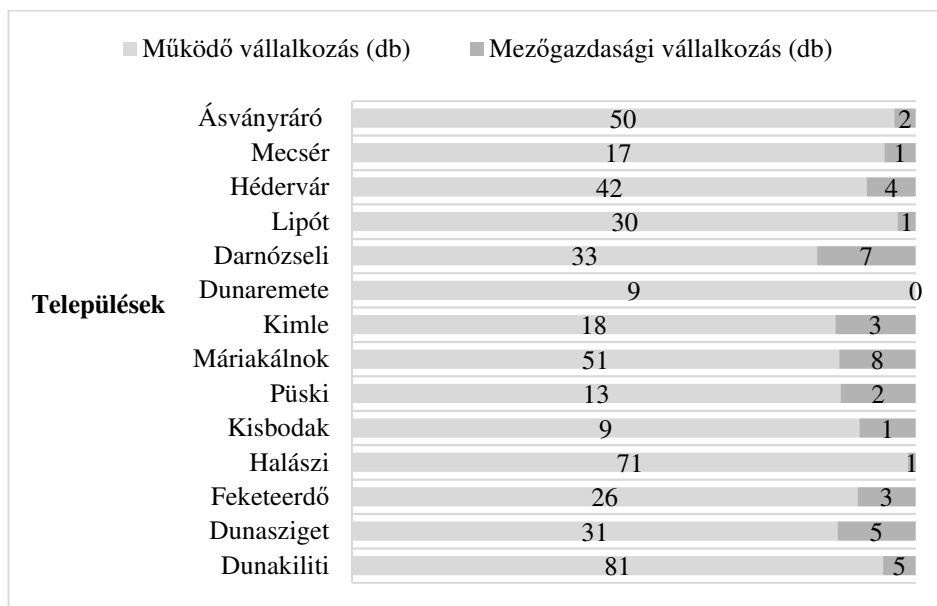
Alkalmazott módszerek:

- a két minta átlagának és szórásának összehasonlításához két mintás t próba,
- vegyes kapcsolat esetén H és H² mutató kiszámítása,

- minőségi ismérvek közötti kapcsolat feltételezése esetén függetlenségvizsgálat, Khi^2 teszt,
- mennyiségi ismérvek közötti kapcsolat feltételezése esetén regresszió és korreláció vizsgálat,
- idősorok vizsgálatánál bázis- és láncviszonszámok alkalmazása.

EREDMÉNYEK

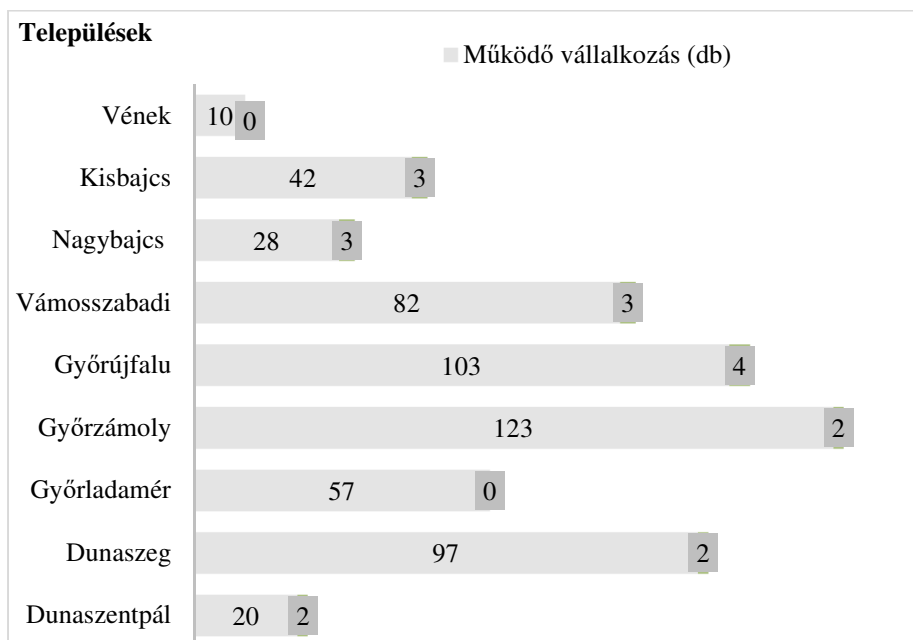
Az 1. és 2. ábrán egyértelműen látható, hogy a Felső-Szigetközben (Mosonmagyaróvári járásban 44 mezőgazdasági vállalkozás, megoszlás az összes vállalkozáshoz képest 9,15%) nagyobb számban és az összes vállalkozáshoz képest nagyobb arányban működnek mezőgazdasági- és azzal kapcsolatos tevékenységet folytató vállalkozások. Mindez egyrészt visszavezethető a felső-szigetközi mezőgazdaság mélyebben gyökerező és még érvényesülő hagyományaira. (Az őstermelők számát is értékelve kimutatható, hogy a Felső-Szigetközben ők is nagyobb számban találhatóak meg, mint az Alsó-Szigetközben. Többen folytatnak háztáji gazdálkodást, viszik terményeiket a mosonmagyaróvári piacra, vagy a Szigetközi szatyor találkozóira.) Másrészt a Felső- Szigetköz településein még működnek az egykori szövetkezetek utódai is. Változatosabb, sokrétűbb mezőgazdasági tevékenységet folytatnak, mivel az szántóföldi növénytermesztés mellett, gomba és zöldségtermesztéssel, sertésenyésztéssel, tejelőszarvasmarha-tenyésztéssel, baromfitenyésztéssel, lótarással és –tenyésztéssel foglalkozó vállalkozásokat is találunk.

Forrás: <http://hbi.hu>

1.ábra Felső-szigetközi mezőgazdasági vállalkozások

Figure 1 Agrarian enterprises in Over-Szigetköz

Forrás: <http://hbi.hu>

2. ábra Alsó-szigetközi mezőgazdasági vállalkozások
Figure 2 Agrarian enterprises in Under-Szigetköz

A kutatás során kíváncsi voltam, hogy statisztikai módszerrel is igazolható-e lényeges különbség a két tájegység mezőgazdasági vállalkozásainak számában, ezért a vizsgálataim során összehasonlítottam a két minta (3. táblázat) átlagát és szórását.

3. táblázat Szigetközi mezőgazdasági vállalkozások számának és szórásának vizsgálata
Table 3 Analysis of number and deviation of farms in Szigetköz

Minta	Mezőgazdasági vállalkozás száma összesen (db)	Átlag (db)	Szórás (db)
Alsó-szigetközi mg-i vállalkozások száma (n ₁)	18	2	1,1545
Felső-szigetközi mg-i vállalkozások száma (n ₂)	44	3,14	2,5314

Forrás: saját vizsgálatok

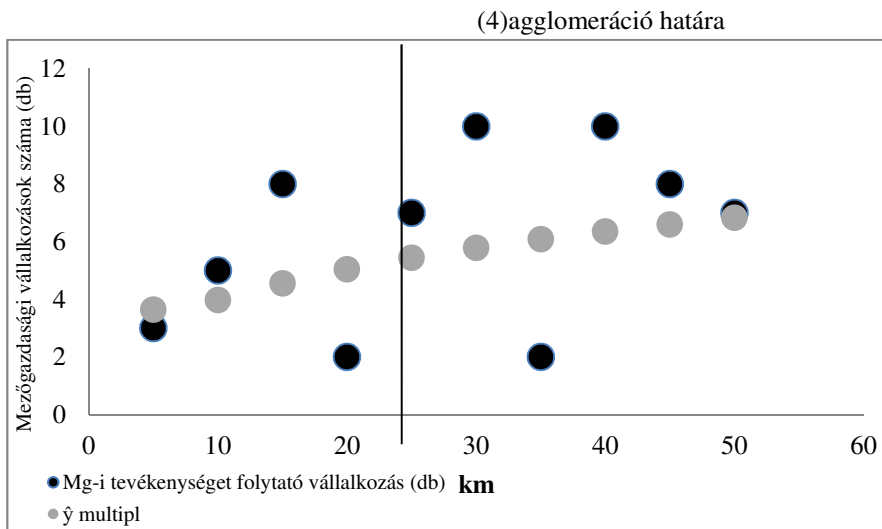
A vizsgálatot átlag és szórás esetében is 5%-os szignifikancia szinten végeztem, amely alapján kijelenthető, hogy a két mintában az átlagos mezőgazdasági vállalkozások

száma és szórása nem különbözik lényegesen. Tehát a felső-szigetközi térségben ugyan láthatóan nagyobb számban találunk mezőgazdasági tevékenységet folytató vállalkozásokat, viszont statisztikailag nem támasztható alá, hogy a két tájegység heterogén lenne a mezőgazdasági vállalkozások számának alakulásának tekintetében.

Ezt követően azt vizsgáltam, hatással van-e régión belüli elhelyezkedés a mezőgazdasági vállalkozások számának alakulására, illetve hogy kimutatható-e kapcsolat régió és a mezőgazdasági vállalkozások száma között.

A kapcsolat meglétét és szorosságát kifejező mutató szerint területi egység 5,2%-ban befolyásolja a mezőgazdasági vállalkozások számának alakulását, tehát 94,8%-ban egyéb tényezők (korábban vázolt tényezők dominálnak) hatnak a térség mezőgazdasági vállalkozásainak számának alakulására. A vizsgált tényezők között gyenge, pozitív irányú kapcsolat ($H=0,23$) mutatható ki, vagyis a vállalkozások száma és tájegység földrajzi adottságai között csak csekély összefüggés mutatható ki.

A kutatás további lépésében arra kerestem a választ, van-e kapcsolat Győr közelsége és a mezőgazdasági vállalkozások száma, illetve tevékenységi köre között. A vállalkozások számának alakulását a multiplikatív regresszió írta le a legjobban. (3. ábra)

Forrás: saját vizsgálatok

3. ábra Mezőgazdasági vállalkozások számának alakulás a Győrtől mért távolság alapján
 Figure 3 The number of agrarian enterprises on the strength of distance from Győr

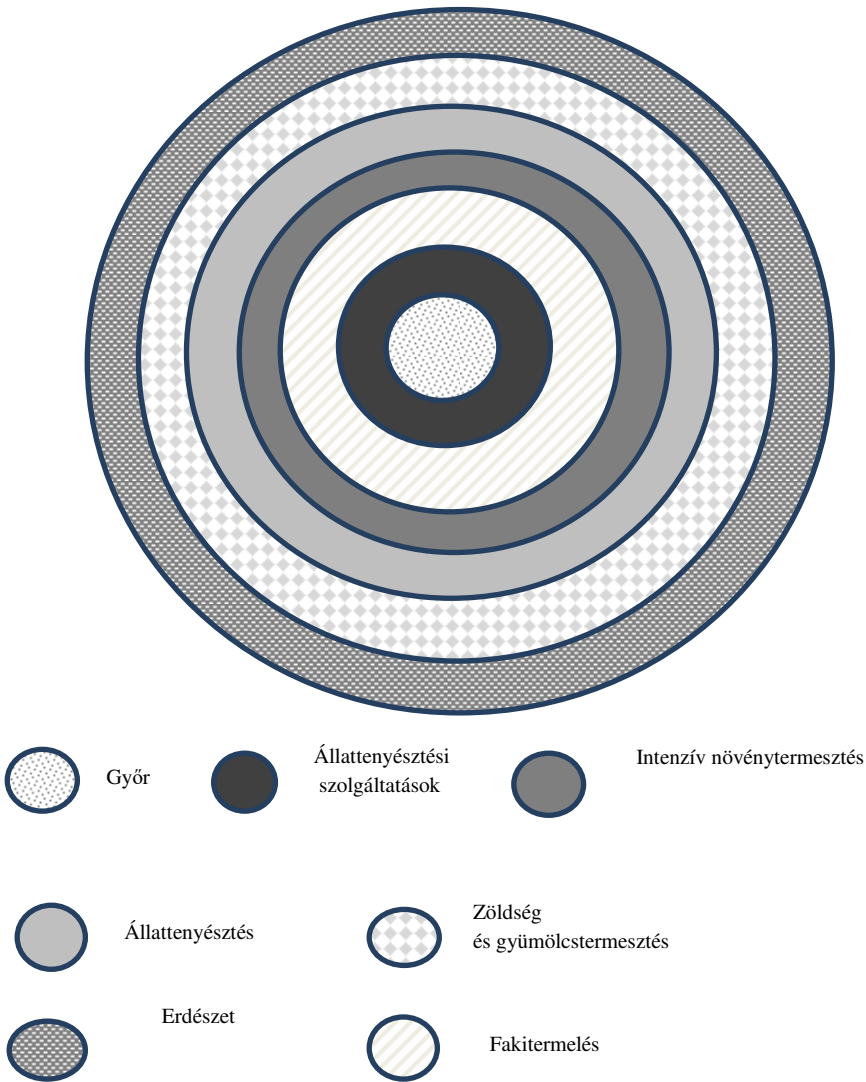
A kapcsolati mutatót kiszámítva (korrelációs index: $I = 0,32$) kijelenthető, hogy a Győrtől való távolság/távolodás és a mezőgazdasági vállalkozások számának alakulása között gyenge, pozitív irányú kapcsolat van. A 3. ábrán látható, továbbá, hogy Győrtől távolodva nő a mezőgazdasági vállalkozások száma. A determinációs együttható alapján pedig elmondható, hogy Győrtől való távolodás 10%-ban befolyásolja a mezőgazdasági vállalkozások számának alakulását. Vagyis a város terjeszkedésének gyenge, de kimutatható hatása van a mezőgazdasági vállalkozások számának alakulására.

A vizsgált vállalkozásokat és tevékenységeiket Győrtől való távolság alapján sorba rendezve érzékelhető, hogy a győri agglomeráció településein a mezőgazdasági szolgáltatások és a növénytermesztés a hangsúlyos ágazatok, elsőként gazdasági állat Győrtől 17 km-re Dunaszentpálon „jelenik meg”. Ezek alátámasztására az adatokat kontingencia táblázatban foglaltam össze, a vizsgálatot 5%-os szignifikancia szinten végeztem el. A számítások alapján a számított Khi^2 érték nem esett bele az intervallumba, így kijelenthető, hogy van kapcsolat a győri agglomerációban való elhelyezkedés és a mezőgazdasági szolgáltatások (gazdasági állatok „eltűnése”, a növénytermesztés elsőslegessége) tényerése között.

A sorba rendezett adatokból, a vállalkozások tevékenységét megfigyelve az is kiténik, hogy a végzett tevékenységük strukturálódott, azaz a Győr környéki szigetközi településeken a mezőgazdasági vállalkozások tevékenységük alapján „mezőgazdasági zónákba” rendezhetők. (4. ábra) A zónák nem határolódnak el élesen, de elkülöníthetőek a mezőgazdasági tevékenységek domináns típusai (Győrtől távolodás sorrendjében):

1. Állattenyésztési szolgáltatások
2. Fakitermelés
3. Intenzív növénytermesztés
4. Állattenyésztés
5. Zöldség- és gyümölcsstermesztés
6. Erdészet

Természetesen, az egyes zónákon belül, ahol a táj természeti adottságai igénylik, illetve lehetővé teszik (a Duna közvetlen közelében) fakitermelés és erdészet is folyik.

Forrás: saját vizsgálatok és szerkesztés

4. ábra Mezőgazdasági zónák, avagy aktualizált Thünen-modell a szigetközi agrárvállalkozások tevékenységében

Figure 4 Agrarian belt otherwise the updated Thünen-model in the activity of farms in Szigetköz

KÖVETKEZTETÉSEK

Mezőgazdaságunk térvesztése napjainkban nem kérdés. Ahogy tisztában vagyunk termelő szerepének háttérbe szorulásával is. Mezőgazdaságunk átalakul, amely

átalakulás egy részt a külső hatások (szabályzások, környezetvédelem, termelői szemlélet, fogyasztói szokások, stb.), másrészt a belső kényszer, azaz alkalmazkodás vezérelte változás.

A háttérbeszorulás és az új irány keresése a város környéki, az agglomerációkban található települések agráriumban még intenzívebben megnyilvánul. Tanulmányom e változás és tendencia feltérképezésének, illetve megismerésének első lépése. A vizsgálatot a győri agglomeráció szigetközi településein, az ott működő mezőgazdasági vállalkozások számának alakulásában és tevékenységének elemzésében végeztem az elhelyezkedés és a Győrtől való távolság függvényében.

A győri agglomeráció szigetközi településein működő vállalkozások számát összehasonlítva az agglomeráción kívüli településeken működő vállalkozások számával érzékelhető, hogy kisebb számban és arányban találhatók. A számok alakulásában lényegi különbség statisztikai módszerekkel azonban nem mutatható ki, vagyis (jelenleg) nincs lényeges különbség a térségben az agglomerációs települések és nem agglomerációs településeken található mezőgazdasági vállalkozások számában. (Véleményem szerint a vizsgálatot érdemes lenne 5 és 10 év múlva megismételni.)

A területi elhelyezkedés mindössze 5,2%-ban, a Győrtől való távolság pedig csak 10%-ban magyarázza a számok alakulását, tehát a Szigetközben Győrnek, a városi agglomerációnak gyenge befolyása van a mezőgazdasági vállalkozások számának alakulására.

A vizsgálatokkal igazoltam, hogy a mezőgazdasági vállalkozások tevékenységére hat a Győrtől való távolság, melynek eredményeit a Thünen-modelléhez hasonló mezőgazdasági tevékenységek zónarendszerében szemlélítve, látható, hogy Győr környékén a mezőgazdasági szolgáltatások kezdenek előtérbe kerülni, a szántóföldi növénytermesztés dominanciája mellett.

Természetesen a térség mezőgazdaságának jelenlegi helyzetét nem csak a két vázolt tényező alakítja. A Szigetköz mezőgazdaságának mai arculata több számszerűsíthető és nem számszerűsíthető tényező hatására alakult ki, illetve változik a jövőben. Ezen tényezők feltárása és vizsgálata képezi további kutatásaim célját.

The effect of agglomeration on settlements' agriculture in Szigetköz

HORVÁTH ESZTER
Széchenyi István University
Faculty of Kautz Gyula Economic Science
Department of Economic Analysis

SUMMARY

The roll of agriculture has been devalued. This reduction appears especially in the agriculture of the agglomerations. The tendency shows some change, diversity and accommodation of the function and the activity of agriculture around the cities. In my opinion, in the future become the researches of agglomeration's agriculture very important and necessary.

I have analysed the number and activity of agrarian enterprises in Szigetköz. I have researched what is the relationship between the location of the enterprises and the distance of these enterprises from Győr.

The results show that don't (not jet) differencies of number and function/activity of agricultural enterprises in the same region. In the suburbia of Győr it can be established that there is a decreasing tendency in the number of agricultural enterprises. However we can recognize at these villages the increasing level of the inhabitants. The old agricultural land are used now for building site. The results show that farming services have the priority in the villages of the agglomeration of Győr. The results are demonstrated in Thünen-model updated by me.

Key words: Industrial Sector of Győr, agglomeration of Győr, agrarian enterprises, agriculture of suburbia, Szigetköz

KÖSZÖNETNYÍLVÁNÍTÁS

A kutatást az EFOP-3.6.1-16-2016-00017 „Nemzetköziesítés, oktatói, kutatói és hallgatói utánpótlás megteremtése, a tudás és technológiai transzfer fejlesztése, mint az intelligens szakosodás eszközei a Széchenyi István Egyetemen“ projekt támogatta.

IRODALOMJEGYZÉK

Andersson, K. (2005): Producers of Rural Goods and Services in Five European Countries: a comparative analysis of rural regions under urban pressure. Helsinki University, Helsinki.

Csurgó B. (2011): VIDÉKEN LAKNI ÉS VIDÉKEN ÉLNI".A városból vidékre költözők vidékreprezentációja, mindennapi élete és hatásuk a vidék átalakulására: a város környéki vidék című Doktori értekezés tézisei. ELTE TÁTK Szociológiai Doktori Iskola. 14. p.

Dunaszentpál településfejlesztési koncepció (2014): Talet-Plan Tervező, Szolgáltató és Kereskedelmi Kft. 65 p.

Dusek T. (2013) Thünen elszigetelt állama. Az eredeti munka. *Tér és társadalom*, 3. 28–56. p

Dusek T. – Koppány K. – Kovács N. – Szabó D. (2015): A győri járműipari körzet hozzáadott értékének becslése. *Területi Statisztika* 55 (1): 76-87. p.

Győr-Moson-Sopron megye Területfejlesztési Koncepciója (2013). Universitas-Győr Nonprofit Kft. 29. p.

Horváth E. (2008): Az állattermék-előállítás helyzete és fejlesztésének lehetőségei a Közép-szigetközi térségben. Doktori értekezés. Mosonmagyaróvár.94.p.

Horváth E. (2017): Agglomerációs települések mezőgazdaságának vizsgálata a Szigetközben. Kautz Konferencia előadás anyag, 2017.06.08.

Káposzta J. (2014): Területi különbségek kialakulásának főbb összefüggései. *Gazdálkodás*,58. évfolyam, 2014.05. szám 399-412.p.

Magyarország településhálózata. Agglomerációk településegységek.(2014) KSH Kiadvány. 40-49 p.

Szabó M. (2005): Vizes élőhelyek tájökölógiai jellemvonásai a Szigetköz példáján. Akadémiai doktori értekezés. Budapest. 69. p.

Szörényiné Kukorelli I. (2015): Vidéki térségeink innovációt befogadó képessége - Egy kutatás tapasztalatai, *Tér és Társadalom*, 2015 (29. évf.,1. szám), 97-115.p.

Tóth G. (2014): Az agglomerációk, településegységek lehatárolásának eredményei. *Területi statisztika*, 2014, 54 (3): 289–299.p.

<http://www.hbi.hu>

<http://www.bisnode.hu>

<http://ec.europa.eu/agriculture/rural-development>

<http://www.ksh.hu>

A szerző levélcíme – Address of the author:

DR. HORVÁTH ESZTER
Széchenyi István Egyetem
Kautz Gyula Gazdaságtudományi Kar
Gazdasági Elemzések Tanszék
9026 Győr, Egyetem tér 1.

SZEMLE